

Не вмирає душа наша
Не вмирає воля.
І неситий не виоре
На дні моря поле.
Не скує душі живої
І слова живого.
Тарас ШЕВЧЕНКО

№ 44 (355)
3 листопада 2011 р.

Тижневик «Галицька Просвіта» * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Гол. редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзєбчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма «ЛІК» * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського, 18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://ua.prosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 2600630015124 в Укрсоцбанку МФО 336019, код 04929075. * За зміст та достовірність інформації у рекламі відповідальність несе рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідальність несе автор * Редакція застерігає за собою право редагувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

ДАТА ІСТОРІЇ

НІ В КОГО ПРАВА НЕ ПИТАЛИСЬ!..

В ІВАНО-ФРАНКІВСЬКУ УРОЧИСТО ВІДЗНАЧИЛИ ДЕНЬ ДЕРЖАВНОСТІ НА ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ

93 роки тому у вирі світової війни і розпаду імперій горстка одчайдухів, окрилені національним зривом, під проводом нашого земляка Дмитра Вітовського рішуче і без вагань взяли владу в Галичині в українські руки. Почалася недовга доба справді конституційного творення Української держави. Всупереч усім ворогам на Заході й на Сході. Цю героїчну сторінку нашої історії згадували учасники урочистого віча, яке 1 листопада відбулося в Івано-Франківську біля пам'ятника творцям Західноукраїнської Народної Республіки. Учасники події поклали вінки і квіти до монумента, віддавши шану тим, хто у далекі буремні часи рішуче і без вагань будував Українську державність.

Саме про уроки творців ЗУНР і говорив у своєму вітальному слові голова обласної ради Олександр Сич. І найпершим є той, щоб ми, щоб жить, ні в кого права не питали й не просили і самостійно стверджувались і утверджувались. І сьогодні не маємо випрошувати українську владу, а рішуче і безкомпромісно робити її такою. Другим уроком є той, що галичани тоді були ініціаторами єднання ЗУНР і УНР в одну державу. І нині, попри намагання ворогів і багатьох політиків, повинні твердо стояти на фундаменті консолідації нації, єднання Сходу й Заходу. І не скаржитися на лиху долю, бо подібні проблеми мають іспанці, італійці і навіть наші сусіди – поляки. Але якось дають собі раду. А ще маємо зрозуміти, що влада, уряд є такими, яких обираємо. Тож несімо за них громадянську відповідальність і виправляймо помилки на виборах.

Секретар міськради Руслан Марцінків назвав 1 листопада святом перемоги, бо українці тоді, у 1918-му, хоч були в меншості у містах, таки перемогли і взяли владу в свої руки. Оцінюючи нинішню суспільно-політичну ситуацію, він обурився, що Уряд попри передвиборні обіцянки й голосні заяви, відбирає повноваження у місцевих рад, намагаючись поставити на коліна органи місцевого самоврядування.

Вітаючи краян зі святом, заступник голови облдержадміністрації Роман Іваницький сказав, що ЗУНР відразу будувалась як демократична європейська держава. І той досвід маємо використати при розбудові нашої нинішньої державності.

Промовці – голова Братства ОУН–УПА Карпатського краю Федір Володимирський та голова ОО КУН Богдан Борович нагадали, що багато в чому причиною поразки ЗУНР і УНР стала українська безпечність і добродушність. Наші тодішні політики вірили, що московські соціалісти не підуть війною на українських. Та ні, пішли. І сьогодні Москва дивиться на Україну, як кіт на сало. А владці знову братаються з нею, підписують ганебні віропіддданські договори, які можуть привести нас у нове ярмо. «Та молоде покоління цього не допустить, – запевнила ліцеїстка Ірина Коритко. Ми таки побудуємо українську Україну».

«Лиш хто борець, той здобуває світ», – підтвердили учасники віча, заспівавши спільно «Гімн українських націоналістів».

Богдан ВІВЧАР

ДІЯ

СВІЙ КРАЙ ПІЗНАЙ, ЛЮБИ УКРАЇНУ!

Під таким гаслом Снятинське районне відділення Всеукраїнського об'єднання ветеранів у тісній співпраці з освітянами, РМО «Просвіта», Братством вояків ОУН–УПА, Соборним козацтвом України «Січ» працює з молоддю на Покутті.

До праці залучена шкільна, студентська, робітничка молодь, зорганізована до І-го Покутського куреня СКУ імені Кирила Трильовського «Покутська Січ». Однією з форм виховання патріотизму стали екскурсійні експедиції визначними місцями краю та влаштування вишкільних військово-патріотичних таборів у Карпатах і в Припрутті. Проводяться вишколи в Космачі, Брустурах (Косівщина), Рудниках, Джурівському лісі (Снятинщина), на горі Яворині (Долинщина).

Побувало молоде козацтво на місцях Хотинської битви, відвідало Хотинську фортецю. У травні провели таборування, приурочене пам'яті українських провідників до Дня героїв у Джурівському лісі поблизу села Рудники. А влітку здійснили експедицію до села Нагуєвичі (Дрогобиччина) – на батьківщину українського Прометей-Каменяря Івана Франка, опісля – до села Кульчиці (Самбірщина) на батьківщину гетьмана України Петра Конашевича-Сагайдачного

та Юрія Кульчицького, який у XVII столітті врятував столицю Австрії Відень від турецького поневолення і першим у Європі впровадив каву (до того часу Європа не знала кави). У Відні навіть є вулиця Кульчицького, на якій, як і чотири століття тому, функціонує та перша кав'ярня нашого земляка.

Після відвідин музею-садиби Сагайдачного експедиція вирушила до Львова, де відвідала собор Святого Юра, Державний університет ім. І. Франка, львівську оперу, музеї Івана Федорова, «Арсенал», Високий замок, Личаківський цвинтар (там поклали вінки і квіти на могили Івана Франка, Маркіяна Шашкевича, Марії Заньковецької, Володимира Івасюка, стрільців Української Галицької Армії, помолилися за їхні душі). Ще були відвідини музеїв-садиб Івана Франка та Михайла Грушевського. А далі – експедиція в Рогатин. Тут вклонилися Роксолані – Насті Лісовській, а в древньому Галичі – віддали шану королю Данилу.

(Чит. стор. 3)

НАРОД І ВЛАДА

І ЗНОВУ – ШТУРМ

Ця влада боїться лише сили. І тільки силою можна примусити її почути народ.

Не дочекавшись, коли нарешті вона виконає обіцяне чорнобильцям після вересневого штурму Верховної Ради – повернення належних їм і відстояних у судах пенсій, 1 листопада вони знову зібрались під стінами парламенту.

– Наші вимоги були ті самі, – говорить учасник акції – заступник голови обласної Спілки «Чорнобиль» Мирон Попадюк. – Під стінами парламенту, а точніше, за зведеним після минулого штурму парканом, зібралися представники нашої спілки з усієї України, серед яких було майже півсотні прикарпатців. Люди були настроєні рішуче, бо вже ніхто не вірить обіцянкам влади. Настільки рішуче, що не допоміг і металевий паркан, секцію якого ми таки зламали ідесь із півтисячі учасників прорвалися до входу в будівлю. Щоправда, беркутівці нас відтіснили. Але на переговорах нам дали слово, що під час розгляду законопроектів, який має відбутися найближчим часом, нараховані пенсії чорнобильцям будуть збережені.

Що ж, будемо сподіватися, що так і буде. Але практика свідчить, що бодай трохи подумати про народ ця влада може тільки під загрозою її силового повалення.

Б. В.

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКЕ МІСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ
ВУТ «ПРОСВІТА» ім. Т. ШЕВЧЕНКА
ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СПІЛКИ
ПИСЬМЕННИКІВ УКРАЇНИ
НАРОДНИЙ ДІМ «ПРОСВІТА»

ЗАПРОШУЮТЬ НА УРОЧИСТОСТІ
З НАГОДИ ДНЯ ПИСЕМНОСТІ

У ПРОГРАМІ СВЯТА:

вступне слово голови міського об'єднання ВУТ «Просвіта», професора Василя Бойка; виступи голови обласної організації Спілки письменників України, доцента Євгена Барана та інших, а також – пісні на слова прикарпатських поетів.

Приходьте в Народний дім «Просвіта» (вул. Грушевського, 18)
8 листопада 2011 р. на 15.30.

З РОСИ І ВОДИ!..

ВІТАЄМО!

Голова Івано-Франківської обласної ради Олександр Сич 28 жовтня 2011 року привітав із днем народження голову станиці Галицького братства дивізійників

Михайла МУЛИКА,
якому виповнився 91 рік.

Ще до війни у віці 17 років пан Михайло в 1937 році став членом ОУН і, щоб уникнути арешту гестапо в 1943 році, він, як і десятки тисяч галичан, записався добровольцем в українську дивізію, яка мала стати в майбутньому основою української армії. Михайлові Муликові пощастило вижити у Бродівському котлі, він вирвався з оточення, але потрапив у полон. Потім був допит у СМЕРШі, коротке слідство і присуд – 10 років таборів і 5 років позбавлення права проживати в Україні.

Просвітяни приєднуються до всіх побажань і щиро зичать панові Михайлу міцного здоров'я та дякують за незламну позицію, гідну наслідування всіма патріотами України.

***

Обласне об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка вітає з днем народження активного громадського діяча, багатолітнього голову Снятинського РМО «Просвіта»

Мирослава ПОПАДЮКА.

Зичимо творчого довголіття і міцного здоров'я. Многих і благих літ Вам, друже.

Голова Івано-Франківського
ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка
Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ

***

Обласне та міське об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка вітають із 60-річним ювілеєм довголітнього працівника організації

Богдана ЮРКІВА.

Зичимо міцного здоров'я та шани, любові від оточуючих. Хай множаться гаразди, не оминають добро і щастя, а праця на благо «Просвіти» буде радісною.

З роси та води, многая і благаая літ.

Голова Івано-Франківського
ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка
Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ,
голова Івано-Франківського
МО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка
Василь БОЙКО

Івано-Франківське обласне об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка
Рогатинське райміське об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка
ЗАПРОШУЮТЬ

13 листопада 2011 р. о 14.30

в актову залу школи естетичного виховання учнів м. Рогатин (вул. Галицька, 36)
на урочистості, присвячені 120-річчю з часу заснування філії «Просвіти» в Рогатині.

У ПРОГРАМІ:

вітальне слово в. о. голови райдержадміністрації Йосипа Нижника, голови районної ради Юрія Чорного; виступи голови обласної «Просвіти» Степана Волковецького, голови Рогатинського райміське об'єднання «Просвіти» Світлани Данилюк, деканів Рогатинського деканату о. Дмитра Бігуна, о. Івана Сидоренка; концерт художніх колективів та окремих виконавців обласного Народного дому «Просвіта» і найкращих просвітянських фольклорних гуртів району.

У фойє діятиме виставка старовинних рушників та національного вбрання. Чекаємо вас на святі.

«ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА» – ДЛЯ КОЖНОГО ОСВІТА ШАНОВНІ КРАЯНИ! ДОРОГІ ПРОСВІТЯНИ!

Триває передплата на газету «ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА».

Вона й надалі працюватиме на національно-просвітянську ідею, для реалізації тих сподівань, на які чекає українство.

І для того, щоб мати надійного провідника у сучасності і в майбутнє, передплатити «ГАЛИЦЬКУ ПРОСВІТУ».

Передплатний індекс – 91083.

ВАРТІСТЬ ПЕРЕДПЛАТИ (без оплати оформлення):

на місяць – 4,28 грн.,
на півроку – 22,83 грн.,

на три місяці – 12,24 грн.,
на рік – 44,46 грн.

ДО ПЕРВНІВ

Протоарії, гіпербореї, лелеки (пелазги), колти (кельти), гали, хати, самари, кімри – це все наші родаки (родичі), точніше протоукраїнці. Так називали нас сусіди, ми ж завжди пам'ятали, що ми – слов'яни, святоруси, арії.

«Сколоти – це найстарша нація світу», – писав ще римський історик Помпей Торр.

Такими ж знав наших пращурів скотів (скіфів) на початку нашої ери і боспорський грек Страбон, про що свідчать його слова: «Ми, греки, вважаємо скотів (скитів) за найчесніших людей, найменш здатних на обман, знаємо і те, що вони набагато скромніші і в той же час незалежніші від усіх сусідів і від нас». А про своїх співвітчизників-греків, він же писав: «Наш спосіб життя поширив свій глибокий вплив на майже всі оточуючі народи, впроваджуючи серед них паразитичне, зманижене життя з його потягом до насолод, що веде до занепаду й виродження. І через те сколоти, як і інші чужинці, стали морально гірші, через це їхня мораль занепадала й на місце щирості, прямолинійності прийшли хитрість, підступність і тому подібне». Спасибі грекові Страбону – вже зазначених ним нотаток досить, щоб сьогодні українець без жодних сумнівів упізнав у скиті-сколоті свого пращура, вдачу і мораль якого він зберігає і сьогодні в царстві тотальної брехні, лицемір'я і жорстокості.

ВШАНУВАННЯ

ПИШАЄМОСЯ СЛАВНИМ ЗЕМЛЯКОМ

18 жовтня 2011 року минуло 97 років від дня народження легендарного командира УПА Степана Стебельського (псевдо – Хрін). У цей день молоді просвітяни села Голинь, учні 8-А класу Голинської ЗОШ I–III ступенів – сокільського загону, який носить ім'я героя, прийшли до пам'ятника славному землякові. Вони засвітили свічку, поклали квіти до погруддя героя.

Софія Відливана, Василь Ляхович, Марія Кінашук розповіли про бойовий шлях Степана Стебельського, його велику любов до України, за волю якої він віддав життя.

Наставник «Молодої Просвіти» села, учитель української мови і літератури Оксана Тебешевська у своєму виступі звернулася до архівних документів, багатьох видань про визвольну боротьбу УПА, в кожному з яких є згадка про Хріна, який за мужність і героїзм у боях був відзначений найвищою нагородою УПА – Золотим хрестом бойової заслуги I ступеня.

Ми пишаємося тим, що Степан Стебельський народився у нашому селі. Тут він провів дитячі роки, тут жила його велика патріотична родина, яка варта шани, а його подвиг – наслідування.

Оксана БАРНИЧ, членкиня літстудії «Провесін» і «Молодої Просвіти» с. Голинь

Але наша історія починається не в Скитії, навіть не в Київській Русі, як декому хочеться, не в козацькій Україні і не в Малоросії, тим більше, не в Радянській Україні повоєнній, як того хочуть деякі політики, як і Русь Київська – це не Московія, не «Великая Россия».

Володимир Паїк у праці **«Коріння безсмертної України і українського народу»** простежує наше минуле від часів появи людини розумної (Homo sapiens) – наших пращурів, а це 40 тисяч років до нашої ери. Вже тоді насельники нашої землі були людьми розумними, поклонялися сонцю і блискавці, матінці-землі, а отже, матері-природі. І ці свої вірування вони зберегли до часів Русі Київської, і, частково, до нашого часу. Таким чином, уже людину Орінняцької доби (верхній палеоліт) В. Паїк сприймає як мізинця – пращура трипільця, нащадком якого є сучасний українець.

Хто ж такий **мізинець**? На думку археолога Федора Вовка, який розкопав у селищі Мізині поселення давньої людини і знайшов багато виробів з кіла мамонта, це вже арій, пращур усіх українців і всієї білої раси. Відтоді й досі, зокрема, в побуті українців збереглися стилізовані статуетки жінок, тварин, зображення птахів та орнаментів, якими і сьогодні українці прикрашають свої

писанки та вишиванки. Археологи С. Райх і Й. Байєр (німці), М. Буль (француз) та Ю. Полянський (українець) – усі вони вважають, що саме ця людина Орінняцької доби прийшла в Європу з Праукраїни. Починаючи з найдавніших часів праукраїнців-оріїв називали по-різному: гіпербореї, самари – кімри, скити-сколоти, сармати – цармати, гети – готи, анти, россомани, роксолани, руси (русини), українці. Вже самари-орії ділилися на три гілки: перша – це пращури трипільців-скотів; друга – царські скити, сармати, гали, меоти і синди; третя – це меланхлени-сіверяни.

Доба неоліту (новий камінь) в Україні відома завдяки працям археолога В. Хвойки та відкритий ним культурі, яку він розкопав біля містечка Трипільля на Київщині. Звідси її назва – трипільська. Процвітала вона в Україні за 7000 років до нової ери. В час свого розквіту була єдиною в Європі і, мабуть, в цілому світі. Цю культуру в археології називають «Культурою мальованої української кераміки». Трипільці, окрім досконалої кераміки, витворили досконалий тип української, руської, печі, що й досі є відмінною серед усіх сусідів, отже, впорядкували домашнє вогнище, приручили коня, створили колесо та інші речі. З трипільської доби відоме шанування матері-землі

Лелі в Україні та сокровенний символ – тризуб (трисула, трисуття) – символ людини досконалої. Наш український Свят-вечір – свято, яке живе ще з часів ранніх аріїв-трипільців. Тепер відомо, що зберігся цей звичай лише в нас, українців. Тож автор справедливо запитує, чи треба сумніватися, хто ми є і де наш світанок, світанок усіх аріїв? Де була золота доба людської історії і земний рай? Де наші корені? І сам відповідає: європейські народи аж по Індійський океан вродились в арійсько-українських пелюшках, і **наша самобутня культура – найстарша на землі**, бо батьківщини ми ніколи не зраджували. Не ми, а у нас позичали – і ми давали щедрою рукою, залишаючи собі лише життєву мудрість, душевну красу, політ думки й молодечий запал, бо жили і знали, що живемо на найпрекраснішій, найбагатшій сонячній землі. Сам автор цитує при цьому Р. Драгана, ще одного дослідника нашої сивої минувшини.

Це невеликий перелік свідчень істориків різних народів на користь української історичної правди та проти фальсифікаторів історії нашого народу.

Євген РОМАНИШИН, заступник голови ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка, заслужений лікар України (за матеріалами книги Володимира Паїка «Коріння безсмертної України і українського народу»)

КОНФЛІКТ

ХОЧУТЬ ПРОДАТИ БУДИНОК ЧИ СПІЛКУ?

У Спільці письменників кологот-неча. Одна група невольників пера хоче продати будинок Спільки на Банковій, 2. Цю групу очолює В. Баранов. Друга група на чолі з В. Яворівським – не хоче.

Зібрався з'їзд. Чия буде згори? Нічия: ніхто не набрав потрібних голосів. Відклали розв'язку цього письменницького вузла на місяць.

Справа нібито лише письменників. А втім, коли подумати, то виходить, що не тільки письменників. Не так подумати, як дещо згадати. І то не якусь там гешетярську комбінацію, а Помаранчеву революцію. Була така революція, панове, хоч дехто пнеться зі шури, щоб витерти пам'ять про неї з голів електорату. Мовляв, були якісь перешкоди для вуличного руху. Не було на ті перешкоди «Альфи» й «Беркуту» під хорощим началом. Якби послушали «пахана», який хотів повторити сценарій 9 січня 1905 року, то ніякої революції не було б. Десяток-другий трупів та й по всьому. А то розголосоли на цілий світ – «революція».

Хоч як пнеться дехто, щоб революцію забути, та ми добре пам'ятаємо – була така революція. Уся чесна Україна повстала проти сталінських недобитків. Повстала

й мала успіх. І в ті гарячі дні аж-он-як став у пригоді повсталим письменницький будинок на Банковій, 2. Це той будинок, де у XX столітті зародився Народний рух. Невже забули? А за яких 15 років після народження Руху цей письменницький будинок був одним із чинників, які спричинилися до успіху Помаранчевої революції.

Ці факти не можна ані забути, ані перекреслити міністерським олівцем. Україна виборсувалася зі сталінських кайданів, і в цій борні брали участь не лише живі люди, а й неживі майдани, площі, вулиці, церкви, синагоги й будинки, в тому числі й будинок Спільки письменників на Банковій, 2.

Тому цей письменницький будинок – частина нашої історії. Виходить, що В. Баранов хоче продати українську історію. І кому?

Припустімо, що В. Баранов візьме гору й оголосить торги на письменницький будинок. Очевидно, що охочих буде й буде. Почнуться торги.

Хто може дати за нашу історію найвищу плату?

Очевидно, той, кому цей будинок найбільше муляє очі. А муляє очі він своєму сусідові на Банковій. Цей сусід не може забути ганьби, якої завдала йому Помаранчева

революція, і тих, хто був у цій революції своєрідними дріжджами. Цими дріжджами була Спілька українських письменників.

Внутрішні окупанти України вже не раз робили заміни, щоб розвалити Спільку й продати будинок на Банковій, 2. Але не щастило.

І от маємо ще одну спробу розвалити Спільку.

Чи здає собі справу В. Баранов, що стоїть за продажем будинку на Банковій, 2?

Може, до кінця не усвідомлює. А може, усвідомлює й хоче, щоб саме так і сталося, як я оце нафантазував. У душу чоловіку не залізе і не вичитаєш, чого вона бажає.

Може, вона саме й бажає, щоб Донецька мафія, як той павук, обстала павутинням усю Україну, щоб куди б не поткнувся українець – у Києві, в Одесі, в Харкові – скрізь Донецька мафія.

Отож виходить, що лише Володимир Яворівський і ті, хто з ним, дбають про Україну, хочуть зберегти нашу історію в українських руках. Що ж до продажу нерухомостей, то коли зайшла така потреба, то чому жеребок падає саме на будинок на Банковій, 2? Гадаємо, що тому, що він причетний до нашої історії.

Святослав КАРАВАНСЬКИЙ

ДЛЯ НАЙМЕНШИХ

ДІТЯМ – ПРО ГЕНОЦИД

В Україні вийшла перша книжка для дітей про голодомор. Це збірка художніх творів «Зернятко надії». Відібрані у ній педагогами й психологами-консультантами прозові та поетичні твори допоможуть дитині дізнатися про голодомор 1932–1933 років та зрозуміти, які страшні часи пережив український народ. Видання схвалене Міністерством освіти і науки для використання у школах. «Ця збірка – спроба допомогти дорослим провести дитину через ті страшні часи, не травмуючи її психіку страшними подробицями та недосажними для дитячого розуміння поняттями. Ми спробували підшукати зрозумілі для дітей образи, відповідні слова і жанри для різного віку. Також ми намагалися підійти до цієї трагедії з позиції оптимістичної, щоб не виникало в дитячих серцях зневіри та розпачу, щоб кожен із них знав, що його доля в його руках», – зазначила упорядник збірки Людмила Юрченко.

Твори розраховані на дітей різного віку – від дитячого садочка до середньої школи. Перший розділ книги

НЕЗАБУТНІ

ЗГАДАЛИ ПІСНЯРА

В Івано-Франківську відбувся вечір пам'яті поета-пісняра Романа Юзві. Народний поет-пісняр – так називають Романа Юзву прикарпатці. Його вірші доступні, зрозумілі й сповнені патріотизму. Відтак більшість з його творів стали піснями.

Роман Юзва народився на Хмельниччині в хліборобській родині. Утім понад сорок літ жив і працював на Прикарпатті. Письменник понад усе любив Україну, говорить літературний критик Євген Баран.

Друзі та шанувальники творчості поета-пісняра влаштували вечір

пам'яті. На зустріч прийшли митці краю – музиканти, літератори і композитори. Іванофранківцям презентували авторське видання «Світи моя любове, Україно!». Це збірка пісень прикарпатських композиторів на вірші Романа Юзви. А на завершення – концерт.

ПОСТАТІ

ПОЕТ НЕСКОРЕНОЇ ПІСНІ Й НЕЗЛАМНОЇ ДОЛІ

У битві з лихом сила

мре остання,

Здоров'я гасне,

як опалий цвіт,

Та серце б'є!

Спалахують світання –

Іду на про, хай згинє

кривди світ...

Ці рядки Йосипа Кузя (містечко Перегінськ, 06.06.1928–04.05.2001) вистраждали у сибірських холодах і голоді. Його засудили 1950 р. за правдиву поезію про вояків УПА, про звірства більшовицької банди. І вже за колючим дротом його пісню-протест сталінському режиму співав увесь табір разом з автором, нашим земляком-бойком.

...І табір знов каменем

тиша присіла,

Лише в «запретзоні»

стогнав сніговий

Морозно холодно,

як тіні насилля,

Бурчали на вишках

сичі-вартові.

І враз: «Закувала

та сива зозуля».

Крізь ґрати рвонулась,

змахнула крилом.

І волею впившись

у небо зметнулась,

Змітаючи тишу,

вколисану злом.

По смерті тирана повернувся Й. Кузь до Перегінська. Побачив, як тяжко мучилися жінки-колгоспниці. Він дуже любив їх, їхню працю. І народився вірш «Колоски», в якому є рядки:

А колосся шумить

і тривожно, й журливо,

І над шляхом шепоче в печалі.

– За провину яку,

колосочки, край ниви

Злії нелюди вас потоптали?..

Зусиллями земляка поета філолога-художника Б. Шляхтича і голови «Просвіти» Долинщини, поета В. Олійника видана збірка Й. Кузя «Нескорена пісня». Це – щира душевна поезія про переживання, поневіряння, віру, надію, любов. Її варто прочитати.

Ігор КОТИК, просвітянин, випускник поетової школи 1957 р., м. Калуш

ДІЯ

Молоді козаки в Старому Угринові

СВІЙ КРАЙ ПІЗНАЙ,
ЛЮБИ УКРАЇНУ!

(Поч. на 1 стор.)

А нещодавно І-ий Покутський курінь ушанував пам'ять вояків ОУН-УПА в селах Снятинського району. Урочисте дійство відбулося в селі Ганківцях, де під орудою автора цих рядків і старшого виховника – підсавула й директора Ганківської ЗОШ І-ІІІ ступенів просвітянина Григорія Ступарика, козацьких старшин чотів Василя Ткачука і Дмитра Шлемка, інструктора Івана Грушецького та сотника Михайла Коваленка молодіжна чота «Яструби» вклонилась пам'яті борців і поклялась продовжити незавершену роботу з утвердження Української держави. В містечку Заболотому козацька сотня разом із ветеранами ОУН-УПА (голова – Степан Москалик), РО «Просвіта» (голова – Мирослав Попадюк) із громадою та духовними пастирями провели урочистості, присвячені шістдесят дев'яти роковинам створення УПА...

Цими ж днями, щоб ушанувати пам'ять убитого Москвою Головного провідника Степана Бандери, недільного дня на Європейську площу Івано-Франківська прибуло дві молодіжні чоти СКУ «Покутська Січ» в складі півсотні юнаків. Тут їх зустріли голова ОО ВУТ «Просвіта» Степан Волковецький, голова ОВ ВОВ, отаман ОТ Соборного козацтва України «Січ» Василь Сав'юк, голова ОО КУН Богдан Борович, голова ОО «Українська партія» Микола Семенюк, заступник голови ОО Спілки офіцерів України Ігор Гук та інші. Очільники обласних структур були одноставними у питаннях патріотичного виховання молоді, формування її світогляду й національної свідомості.

По завершенні урочистостей на Європейській площі козацький загін вирушив до Музею визвольної боротьби, де для юнацтва про-

вели змістовну екскурсію в героїчно-трагічне минуле нашої держави. А опісля був Дем'янів Лаз. Тут молоде козацтво і старшини були ознайомлені з кривавою трагедією, яку вчинив НКВД, слуги сатанинської комуністичної партії СРСР та їхні кровожерливі вожді. Учасники експедиції склали молитву за невинно убієнних і з сумом та скорботою полишили Пантеон жертв більшовицьких репресій.

Подальша дорога пролягла до Старого Угринова на Калушину – до родинного музею-садиби провідника нації Степана Бандери. Тут відбулось цікаве ознайомлення з історією життя і боротьби провідника ОУН за досягнення волі й державності, яке організував директор комплексу Степан Лесів.

Рада Снятинського районного відділення Всеукраїнського об'єднання ветеранів та Козацька рада Снятинського РТ СКУ «Покутська Січ», РО «Просвіта» щиро дякують усім, хто допоміг у проведенні патріотичної акції.

Особлива подяка ройовому Пруту – Василеві Косовану, Марії Боднарук, Галині Мельник, Світлані Чижевській, Уляні Візінській, Зоряні Сливчук, Артурові Мещенку, Миколі Чижевському, Іванові Книгиницькому, ройовому Куму – Іванові Шинкарику, Олександрові Компанцю, Іванові Папушку, Святославові Бойчуку, Василеві Євдошкеу за активну причетність до експедиції, старшому виховнику (підсавулу) Григорієві Ступаріку, хорунжим Василеві Ткачуку, Дмитрові Одинському та Василеві Муриному за самовіддану працю й допомогу в організації заходу.

Василь ШИЯН,
голова Снятинського РВ ВОВ,
курінний отаман СКУ «Січ»
РТ «Покутська Січ», просвітянин

З КОГОРТИ БОРЦІВ

НАБЛИЖАЄСЬ ДЕНЬ ЩАСЛИВИЙ

Важкі часи пережила Україна в середині минулого століття. Знекровлена голодомором і політичними репресіями, війною і окупацією, вона, здавалося б, уже не могла знайти силу до боротьби. Та горіла національна ідея, яка запалювала серця тисяч українців. На західно-українських землях тривала збройна боротьба проти більшовицького тоталітарного режиму, в ідейному ядрі якої стояли принципи націоналізму, обґрунтовані діями ОУН – С. Бандерою та С. Ленкавським. Тисячі юнаків і юнок поповнювали ряди ОУН та УПА, сколихнуті ідеєю бути українському народові господарем на своїй землі.

Більшість палких борців за незалежність полягли в загонах УПА, в підпіллі, у сталінських концтаборах. І небагатьом доля подарувала щастя дожити до проголошення Незалежності й до наших днів. Таких людей дедалі меншає, тому вони потребують уваги сучасників.

...Одним із них є Василь Іванович Ільків. У молоді роки він став членом ОУН, а з початком війни – й учасником похідних груп УПА. Та інакше і не могло бути. Світогляд цього освіченого юнака формувався у вірі патріотичних почуттів нації. Саме у його рідному селі Красилівка це було особливо відчутно. Тут діяв загін УПА сотні Чорноти, звідси походив районний провідник Степ (Михайло Дикун), а згодом був утворений куш ОУН.

Не вагаючись, Василь Ільків пішов із похідними групами в Карпати. Однак, біля Яблунова на Косівщині його загін вистежила радянська агентура. 25 років позбавлення волі.

Такий вирок він зустрів із твердістю й невідступністю. Звісно, його пом'якшили під час хрещовської відлиги. Та все ж Василю Івановичу довелося відбутися у таборах Воркути й шахтах на Донеччині 11 років.

Ідейний запал і поклики до служіння Батьківщині залишилися в його характері й до сьогодні. Близько двадцяти років він – активний учасник народного аматорського хоро-вого колективу с. Красилівка, почесний член місцевого осередку НРУ, член первинного осередків товариства «Просвіта» с. Красилівка та «Меморіалу». Василь Іванович постійно вболіває душою за те, щоб день створення УПА, День Незалежності чи роковини Тараса Шевченка були відзначені в селі на належному рівні. Також він – організатор і активний учасник щорічних великодніх забав біля рідної церкви. До речі, нещодавно Василь Іванович висунув ідею відновити той колір вікон храму (синьо-жовтий), яким він був за його юності. Для цього за свої кошти придбав фарбу.

Односельці знають Василя Івановича як врівноважену, виважену й працьовиту людину, гідну високого поклику націоналіста. Він – живий приклад для підрастаючого покоління. Приємно спостерігати, як палко блищать очі ветерана, коли він очолює святкову колону з державним прапором під час відзначення знаменних дат. І, незважаючи на різні політичні, економічні та культурні проблеми сьогодення, все ж вірить в Україну та її щасливе майбутнє.

Василь ГАВАДЗИН,
голова осередку ВУТ «Просвіта»
ім. Т. Шевченка с. Красилівка

ДОЛІ

(Закінчення. Поч. у № 40–43)

ковському, а на передостанньому курсі вже в Європі палахкотіла війна – гітлерівська Німеччина, отой клятий «Третій Рейх» плундував мирні, не підготовлені до війни країни (Польща – як Річ Посполита – ненависна мачуха галичан, перестала існувати на політичній карті Європи: чи не була це відплата за незліченні кривди і сльози тисяч і тисяч українців?!). Австрія зробила «хід троянським конем», тож Гітлер щодо неї обійшовся без танків і літаків – лише прапори зі свастикою замайорили повсюди. Отож мирне життя австрійців не було порушене – університети уряд не закрив. І в 1942 році Роман Цурковський закінчив навчання – отримав університетський диплом і звання лікаря з ортопедії, найскладнішої професії в медицині. Проте, щоб працювати за фахом, Романові Цурковському ще треба було чекати довгі роки (працював молодий лікар на різних другорядних посадах), бо навіть в Англії чомусь не визнавали австрійських дипломів, так би мовити повноцінними. І як тільки українським дивізіюнкам було дозволено вільно проживати в цій країні, Роман Цурковський мусив ще два роки «штукувати» медичні дисципліни і на цей раз присвоїли йому кваліфікацію лікаря-хірурга.

Д-р Роман Маріян уже згадував, що в 1944 році його як колишнього збройного пластуна викликали до Берліна і як добровольця скерували в один з українських військових підрозділів, що квартирував у місті Гессен на заході Німеччини. Чи було доцільно українському військовому керівництву в цей час, коли Червона армія і союзні війська вже добивали гітлерівську військову машину, вербувати (хіба що для кількості) молодих українців фактично як бойовий резерв для німецької армії? Сам Роман Цурковський сумнівався в такій доцільності, але як чесна і довірлива людина (послух вартій похвали!) він готовий був іти навіть на фронт. Замість фронту «мене взяли в полон, як сотні інших дивізіюників, союзних війська. Майже два роки я відбуд в англійському полоні в інтернаціональному таборі в Ріміні та Чизенатіко до 1947 року» (д-р Р. М. Цурковський).

В 1949-му англійський уряд дозволив колишнім дивізіюнкам вибирати країну для сталого проживання. Роман Цурковський вибрав Канаду і переїхав у м. Торонто. Влаштувався на працю за фа-

хом в приватному шпиталю «Dok-tors Hospital».

Д-р Роман Маріян Цурковський: «В Торонто моя практика дуже швидко розвивалася. Оскільки не було багато лікарів, які б мали дозвіл на працю, то я мав багато роботи – робив операції, і таким чином досяг успіху. Був матеріально забезпечений, мав нормальне життя, а з часом купив хату. З 80-их років – я на пенсії» (3 біографії).

Коротко, скромно, хоч за отим «мав багато роботи» – тисячі людських долів, надій, просьб і, безперечно, віри в золоті руки д-ра Романа Маріяна Цурковського. Багато, дуже багато доповнили б розповідь про нього як неординарну людину і талановитого лікаря-ортопеда його колеги по праці (це ще надолужити можна), колишні скалічені хворі з різних міст Канади, яким д-р Цурковський подарував радість здоров'я і повернув їх до нормального життя. Безперечно, все це було, бо інакше він не зажив би слави лікаря-чудотворця в такій країні, як Канада. Є надія, що цей короткий життєпис про д-ра Романа Маріяна Цурковського буде значно розширений, бо не можна з життя великих людей упускати ні один штрих, ні одну висловлену думку, ні навіть щиру усмішку до друга, до сонця, до світу.

...Людське життя в усіх своїх проявах від народження до старості є нашою радістю, бо зіткане з тисяч і тисяч яскравих вражень від навколишнього світу, щирих почуттів, святої віри в добро і добрих людей, любові, досягання різних наук і милої серцю праці. І лише згасання життєдайних сил та болюча думка, що тебе завтра не буде, ятрить у серці рану і застигає очі печаллю. І все ж радій, людино, бо ти була й жила в цьому казковому божественному світі, творила добро для тисяч скривджених долею людей – більшого щастя нема.

***

Напевно, журналістка, яка брала у 89-річного Романа Маріяна Цурковського інтерв'ю, не хотіла обтяжувати пам'ять вже немічного чоловіка, тому він не розповів детально про свою працю як лікаря-ортопеда зі світовим ім'ям, про громадську працю, якій віддав життя. Серед матеріалів, які передала мені його дружина Христя Стоділка-Цурковська, є газети, зокрема, «Гомін України» і дивовижна високої поліграфії книжка «Хроніка пансіонів Івана Франка», де поданий ряд розповідей, фотографій і доку-

ментів якраз про благодійну і меценатську діяльність бл. п. д-ра Романа Маріяна Цурковського. Книга охоплює відрізок часу в двадцять років (70–90-ті роки ХХ ст.), час створення в Канаді на громадських засадах (рівень вищий за державні соціальні заклади!), пансіонів для старих і самотніх українців-канадійців, цей «український рай», як назвав цей заклад сенатор Провінційного уряду Онтаріо українець за походженням д-р Павло Юзик. А прем'єр Канади П. Є. Трузо (є красномовна світлина) в 1972 році назвав пансіон в Онтаріо імені Івана Франка (таких пансіонів уже було збудовано три) тріумфом української мистецької краси і культури, де набираються здоров'я люди похилого віку.

Так-от, прибувши в 1951 році до Канади Роман Маріян Цурковський у шпиталі «Сивік» в Оттаві, згодом – у шпиталях «Сантбру» і «Ст. Джозеф» у Торонто. У 1955 році склав іспити зі спеціалізації з ортопедичної хірургії. Довголітній шеф ортопедичного відділу «Докторс» шпиталю. Автор чисельних публікацій і доповідей на ортопедичні теми. Активно включився в українське громадське життя. Співзасновник Українського лікарського товариства (УЛТ) в Торонто. Був неодноразово головою УЛТ. Ініціатор створення Українсько-канадського медичного товариства як добродійного закладу.

Д-р Р. Цурковський був щедрим меценатом на громадські та наукові цілі. В 1987 році створив Фундацію ім. О. Маріяна і д-ра Романа Цурковських на підтримку культурних, наукових і релігійних проєктів при університетах в Канаді – Торонто, Йорк, Альберта і в Україні – Український католицький університет (м. Львів), Києво-Могилянська академія. Щиро жертвував на стипендії для студентів. Фінансово підтримував проєкт Інтернетверсії Української енциклопедії. Фундація і тепер продовжує благодійну діяльність д-ра Р. Цурковського, підтримує різні науково-гуманітарні проєкти і реалізує свої власні.

В останніх роках свого життя д-р Роман Цурковський багато подорожував Україною, а найчастіше їздив до свого улюбленого Львова, де зі своєю дружиною Христею, мистецтвознавцем, тримали квартиру-резиденцію, де вели цікаве культурницьке життя.

Роман ФЛИС,

член НСЖУ, лауреат Золотої медалі української журналістики, 2009 р.

СПОГАДИ

(Закінчення. Поч. у № 21–43)

ПОВЕРНЕННЯ В УКРАЇНУ.
1965 рік

На той час у моїй душі боролися два почуття: почуття туги за Україною, де формувався мій світо-

граму, яку прислав чоловік і пішла до директора музучилища. Довга була розмова, він ніяк не хотів мене відпустити, шкодував, що я від'їжджаю і намагався вмовити залишитися. Однак я була наполеглива й рішуче просила його згоди. Врешті він погодився, але

ний день усі дружно відпровадили нас до потяга.

Останні прощальні слова, обійми, поцілунки і потяг рушив у зворотному напрямі. Все наче уві сні. Тільки проїхавши кілька кілометрів від Чити II, я опам'яталася й усвідомила – все, що було, уже в минуло-

УСЕ ПЕРЕЖИТЕ — З НАМИ...

ПРО ЖИТТЯ ПІД ОКУПАНТОМ І БОРОТЬБУ З НИМ ЗГАДУЄ ІРИНА СТРОЦЬКА

гляд і гартувався патріотичний дух, та почуття жалю від неминучої розлуки з тим середовищем, де я виборювала особисту гідність і здобувала улюблену професію.

Телеграма від Мирослава, яку ми одержали в березні 1965 року, остаточно визначила мету моїх думок і дій. Я тільки зосередилася на одній проблемі – повертатися в Україну. Написала заяву про звільнення з роботи, взяла теле-

сказав такі напутні слова: якщо я не влаштуюся на новому місці або буду чимось незадоволена, то можу повертатися в Читу, і він мене радо прийме. Такою доброю порадою він мене просто розвеселив, бо ніколи добровільно у цього не зробила б.

Щиро зворушили мене мої колеги. Влаштували прощальний вечір з гостинією, з побажаннями й добрими порадами на дорогу, а у визначе-

му. Тепер їду назустріч новому життю на рідну Українську землю.

...І все-таки до тебе думка лине. Мій занепащений, нещасний краю, Як я тебе згадаю, У грудях серце з туги, з жалю гине (Леся Українка). Додоум приведуть сліди Найвища нагорода! Нап'юся цілющої води З криниці мого роду (Антоніна Листопад, поетеса).

НОВІ ВИДАННЯ

ПОСТАТІ ГАЛИЦЬКОЇ ІСТОРІЇ

Особа в світовій історії... Саме завдяки діяльності окремих персоналій зміцнюються або руйнуються держави, постають нові міста, розвивається економіка. Життєвий чин осіб, які змагалися за майбутнє свого народу й держави, завжди привертає увагу дослідників. І кожен новий дослідник намагається віднайти нові цікаві сторінки їхніх біографій.

Прикарпатський краєзнавець Іван Драбчук, який одночасно поєднує наукову та освітнянську працю, впродовж останнього десятиліття активно досліджує діяльність наших славних земляків – представників княжих родів, боярства, духовенства, просвітян. Результатом його пошуків стало видання праці «Постаті галицької історії». Нещодавно це чудове видання презентували у картинній галереї Національного заповідника «Давній Галич».

Праця складається з розділів: «Галицькі князі», «Галицькі бояри», «Жінки в галицькій історії», «Духовні світочі Галичини», «Галицькі митрополити». У книзі простежується життєвий шлях майже двох десятків осіб, які залишили свій слід в історії Русі-України. Хронологічно автор проходить через кілька століть: XIII та XVI–XIX. Праця, ілюстрована світлинами й малюнками, вийшла завдяки допомозі Тисменицької райдержадміністрації та Національного заповідника.

Презентація нового краєзнавчого дослідження стала чудовим святом, багато хто відкрив для себе автора не

тільки як краєзнавця, а як поета й пісняка з багатим духовним світом. Прозвучали вітальні промови від представників органів влади і найближчих співробітників краєзнавця.

Підсумовуючи щиру розмову, генеральний директор Національного заповідника «Давній Галич», голова РМО «Просвіта» Олександр Береговський сказав: «...Я дякую панові Івану за працю... Колись і про нього писатимуть книжки. Щасливі ті, хто можуть реалізувати свої мрії. Іван Драбчук – один із них. Він досліджує нашу історію, ту історію, на якій слід виховувати. Нація, яка виховується на історії, написаній загарбниками, не може мати майбутнього...»

Почесними подяками Національного заповідника «Давній Галич» за внесок у видання книги «Постаті галицької історії» відзначили голову Тисменицької райдержадміністрації Ігоря Овчара, голову Тисменицької районної ради Володимира Семенів, директора видавництва «Сімик» Івана Слубського.

Упродовж свята книги «Постаті галицької історії» звучали поезії І. Драбчука, пісні на його слова. Несподіванкою стала цікава вістка про іншу сторінку творчості пана Івана – на музику покладено 15 пісень його авторства, 4 з них упродовж останнього часу стало виконують мистецькі колективи нашої області, звучать в ефірі радіостанцій. Ймовірно, в наступному році побачить світ збірник пісень на слова І. Драбчука.

Андрій ЧЕМЕРИНСЬКИЙ

ТАЛАНТИ

Майстер з виготовлення скрипкових інструментів Роман Шмігельський з дружиною Анною

ЗАКОХАНІЙ У СКРИПКУ

Грає скрипка... Скрипаль тупить її до підборіддя, а вона то тихо промовляє, наче до серця торкається, то тоненько високо злетить, мов птаха. Смичок своїм теплом надихає струни на вічну музику життя.

Така любов до скрипки у Романа Шмігельського змалку, бо де б не збиралися в свята односельці, завжди була музика, пісня. Тож співав усюди, а про музичний інструмент мріяв. Хоч і професію сільському хлопцеві вдалося здобути потрібну, і робота слюсаря пошанована, але залюбки співав і в церковному хорі, і в художній самодіяльності. Мабуть, за золоті руки й за чудовий тенор полюбила його пані Анна, з якою вони разом уже більш як півстоліття, і синів добрих виховали, які подарували їм онуків і правнука.

Саме народження первістка Олексія спонукало пана Романа опанувати музичну грамоту. Але в той час вечірньої музичної школи не було, тож їздив до Калуша на приватні уроки, а згодом аж з Києва привіз бандуру. Потім їздив до Івано-Франківська до відомої викладачки й засновниці капели бандуристів,

бандурної школи Ірини Стефанович, уроки якої були наче відкриття.

Підростає Олексій і вже Миколка народився, тож вирішив пан Роман сам зробити свою першу скрипку синові. Звернувся з листом до майстрів, хто б міг навчити. І поїхав до відомого космацького майстра Федора Кравчука. Придивився до інструментарію, до технології, до деревини. Дякуючи щирості майстра, який не приховував

секретів, а відкривав усі тонкощі майстрової справи закоханому в скрипку молодому батькові, пан Роман окрилено взявся за роботу. Хоч з інтересом, та важко робив ту першу скрипочку. Адже інструменти доводилось виготовляти і деревину з явора й сосни добирати з відповідною текстурою. А через рік поїхав зі своєю скрипочкою до Федора Михайловича показати, що вийшло. Майстер учнем був задоволений. Полакували скрипочку і поїхав до відомого скрипаля Ігоря Пилатюка, як то кажуть, на пробу. І його оцінка була схвальна.

І це визначило подальше життя, яке присвятив виготовленню скрипкових інструментів. Навіть пішов у музичну школу ремонтувати інструменти. Сам Роман Олексійович не тільки працював, а й учився у місцевих майстрів, їздив до відомого професора і майстра, який вчився в Італії, Юрія Почекіна. Саме його наука започаткувала щиру дружбу, яка зобов'язувала працювати як на конкурс. Саме так був зроблений альт, який у 1984 році в Москві на Міжнародному конкурсі одержав II премію. І з того часу з такими

вимогами працює зі своїми учнями (а їх у майстра десяток в Україні, Чехії, Москві).

Тішився Роман Олексійович, що в с. Ясень при створеному комплексі «Клен» мала запрацювати не тільки фабрика із заготівлі деревини, але фабрика з виготовлення смичкових музичних інструментів та школа скрипкових майстрів. Та щось десь там, «нагорі», не складається. А жаль, бо маємо добрі природні умови для зростання явора й сосни, маємо ще самородків-майстрів, які подивляють Європу. Та не маємо європейського бачення вигоди в тому, що краще продавати готові інструменти, ніж кругляк.

Але майстер не опускає рук. Нещодавно виготовив і подарував для обласної філармонії інструменти для струнного квартету – першу, другу скрипку, альт і віолончель. Це унікальний комплект із одного дерева, одного майстра, що видає казковий звук і прекрасно оформлений. Зараз майстер розпочав виготовлення копії старовинної первоскрипки Viola d'amore, яка буде увінчана скульптурною витонченою голівкою жінки, а її струни будуть співати найкращими жіночими голосами.

Варто зазначити, що любов до скрипки Роман Олексійович передав синам. Микола також виготовляє інструменти. А вся родина любить музику, мистецтво і багато вкладає у розвиток культури краю. Адже сам пан Роман є засновником товариства української мови на Калущині, «Просвіти», сім літ віддавав активній роботі, національному відродженню, його обирали депутатом, головою осередків Руху. Він упевнений, щоб Україна була сильна, люди мають працювати високопрофесійно, а їхня праця повинна бути поцінована.

Тож низький Вам уклін, майстре, подяка за Ваші скрипки, які дарують людям радість, спогади і мрії. Хай збудуться і Ваші мрії, Романо Олексійовичу, про школу майстрів, про фабрику музичних інструментів. І нехай виготовлені Вами й Вашими учнями скрипки і виконавці завойовують найпрестижніші нагороди.

Любов ЗОРИНА

ПАМ'ЯТЬ

ІІ ЗНАВ СТАНИСЛАВІВ

У Нью-Йорку померла визначна громадська діячка Станислава Оксана Лемеха-Луцька.

Оксана Луцька (після одруження – Лемеха-Луцька) народилася 14 листопада 1913 року в Станиславові в родині австрійського службовця, згодом – працівника польського судівництва Миколи Лемехи і матері Івонни Медвідь. Окрім неї в родині була старша сестра Ростислава (Гаєцька), молодша Віра (засуджена більшовиками до 25-річного ув'язнення) і брат Всеволод (убитий більшовиками за допомогу УПА). В родині плекались добрі традиції – обидві доньки були пластунками, а брат – запеклим спортсменом, членом відбиванкової дружини.

Початкову освіту Оксана здобула в народній школі імені Маркіана Шашкевича, а гімназійну – в українській дівочій гімназії «Рідна школа», яку завершила іспитом зрілості в 1931 р.

Членкинею «Пласту» стала в 1925 р., належала до гімназійного куреня ім. Княгині Романової. Призначалась коменданткою курінного вишколу. В 1927 р. була учасницею чотиритижневого пластового табору на горі Сокол. У «Пласті» належала до своєрідного клубу – «Пластової фамули». Це було згуртування старших пластунів, які спільно ходили в мандрівки, грали у відбиванку. Поруч із «Пластом», в юнаць-

кому віці стала членом підпільної УВО, а згодом ОУН.

Закінчивши педагогічні курси дошкілля, провадила передшкільні дитячі садки в підміських селах біля Станиславова й активно включилася в громадську працю, була членом Малої громади, Студентської секції, членом гуртка жіночої молоді ім. Уляни Кравченко і його хору, членом управи філії Союзу українок, опікувалася драматичним гуртком у с. Павелче.

Попри основну працю (була службовцем Окружного союзу українських кооператив) багато часу віддавала організації громади. Сповнена енергії, молодечого запалу й патріотизму, Оксана в неділі та свята виїжджала на села до кружків СУ, до читалень «Просвіти», де виступала з рефератами з приводу найрізноманітніших проблем. Серйозним випробуванням організаційних здібностей Оксани стала її праця як голови організаційної секції філії Союзу українок. Одним із завдань цієї секції стала організація й заснування по селах станиславівського повіту кружків Союзу українок. Під керівництвом О. Лемехи членкині секції підготували незабутній День української селянки (під час Жіночого конгресу 1934 року в Станиславові).

Активна праця Оксани не могла залишитися не поміченою

польським окупантом. Тому за приналежність до «антипаньштовей» організації вона була заарештована польською владою у 1934 році з присудом трьох років ув'язниці.

Ще через кілька років, в 1939 р., перед вибухом польсько-німецької війни, вона була ув'язнена вдруге. З початком німецько-польської війни, розбивши двері в'язничних камер, Оксана разом із сотнями українських політичних в'язнів-патріотів вийшла на волю. Але життєві випробування не закінчились, вони тільки починались...

З приходом більшовиків (вересень 1939) її і багатьох її товаришок-пластунів ув'язнили. На волю вийшли не всі – з рук нового окупанта загинула найкраща приятелька Лемехи – Надія Білобрам. Нові надії з'явилися, але ненадовго, з приходом німецької влади. Оксана була заарештована гестапо 1941 р. й перебувала у львівській тюрмі по вулиці Лонцького. Після звільнення, бажаючи допомогти своїй громаді, працювала в жіночій секції при Українському допомоговому комітеті.

У 1944 р., коли більшовицька Червона армія підступала до Станиславова, Оксана з чоловіком Євгеном (був директором Окружного союзу кооператив) та родиною покинули рідні гнізда й вирушили на Захід – в невідомість. Проживали в Криничі на

Лемківщині, Словаччині, в таборі біженців «Штрасгоф» в м. Грос-Зіггард (Австрія), згодом опинилася в таборі воєнних біженців у Лянсгуті (1945, Німеччина). Та й тут Оксана працювала вчителькою фізичного виховання, займалася вихованням молоді, відроджуючи при школі пластову організацію – дівочий курінь ім. Ольги Басараб.

У 1950 р. родина Євгена й Оксани Луцьких прибула до Америки й оселилася в Нью-Йорку, де, крім важкої заробітчанської праці, одразу включилася в громадську працю українських поселенців, ставши членами української греко-католицької церкви Св. Юра.

Протягом тривалого часу Оксана Луцька працювала в різних організаціях: у Комітеті об'єднаних українсько-американських організацій, довголітнім секретарем і головою нью-йоркської округи Союзу українців-католиків Америки «Провидіння», головою Батьківського кружка в Музичному інституті, членом управи й пресовим референтом Українського патріархального товариства УГКЦ, фундації Українського вільного університету. Вона продовжувала пластувати – провадила пластові новацькі табори на «Вовчій тропі» (Іст Четгем) у

1958–1961 рр. і табір дівчат на «Союзівці» – в 1963 р.

В Америці пані Оксана Лемеха-Луцька відновила членство в Союзі українко-Америки, була членкинею його 64-го відділу. Також вона доклала зусиль як член управи комітетів: будови церкви в Нью-Йорку, 1000-ліття хрещення України. Багато сил і часу віддала Комітетові земляків Станиславівщини й редакційній колегії двотомного збірника «Альманах Станиславівської землі» (працювала у фінансовій комісії альманаху, є автором ряду статей-спогадів). Та праця не припинялася – завдяки енергії пані Оксани, в 2009 р. виданий третій том «Альманаху».

Пані Оксана виховала двох синів і доньку, які з родинами проживають у США. Її донька – Світлана Андрушків є активною членкинею пластового куреня «Ті, що греблі рвуть», у громадському житті вже більше двадцяти років працює як директор бібліотеки та архіву НТШ-А; зять пані Оксани – Роман Андрушків теж пластун (курінь «Сіроманці»), вже кілька каденцій він є першим заступником голови НТШ-А.

Вічна пам'ять українці, яка все життя жила Україною і для України!

СПІВЧУТТЯ

МИРОНА ПЕТРОВИЧА
МИЦНА

й висловлює співчуття рідним та близьким покійного.

Обласне та міське об'єднання «Просвіта» глибоко сумують з приводу передчасної смерті колишнього голови осередку «Просвіта» ВО «Карпатпресмаш»